

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen

Kvantitativ erhvervsøkonomi

På det principielle metodemæssige plan kan man pege på John O'Shaughnessi, *Inquiry and Decision*, George Allen and Unwin, London, 1972, 200 sider. Forfatteren karakteriserer en række af de beslutninger, vi arbejder med som: beskrivende beslutninger, forklarende beslutninger, prædiktive beslutninger, vurderende beslutninger og normative beslutninger. Han argumenterer for disse klassificeringer og gennemdiskuterer de metoder, der kan skaffe materiale til disse beslutninger samt de modeller, som beslutningerne baserer sig på. Det er en bog, der ligger indenfor den metodelære, der atter danner basen for den operative beslutningsteori, der har givet sig så mange praktiske udslag. Det er en fremstilling for studenten.

Danmarks Erhvervsfond, *Effektiv indkøbsorganisation*, 109 sider, i kommission hos Høst & Søn, København, 1973.

Tvede A/S Rationalisering har for Danmarks Erhvervsfond foretaget en undersøgelse af, hvorledes indkøbsfunktionen kan rationaliseres. Hovedresultatet er, at ved at tænke sig lidt bedre om, skulle man normalt kunne spare imellem 30 og 40 %. Midlerne er en normal behandling af indkøbsrutinen ved hjælp af de i den sidste snes år udviklede operationsanalytiske lager- og indkøbsmodeller. Bogen fremstiller forsyningsøkonomi, råvareforsyning, forsyning med forbrugs- og vedligeholdelsesmaterialer og endelig indkøbsorganisation. Det er en uhyre instruktiv og let tilgængelig fremstilling, som fortjener stor udbredelse og indgående studium.

Jørgen Waarst, *Internt regnskabsvæsen*, 3. udgave, Udgivervirksomheden, København, 1972. Denne 3. udgave af *Internt regnskabsvæsen* anvendes på specialskolerne og indeholder kalkulationsproblematik, budgettering og kort-periodisk resultatberegning og kontrol.

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen

Kvantitativ erhvervsøkonomi

På det principielle metodemæssige plan kan man pege på John O'Shaughnessi, *Inquiry and Decision*, George Allen and Unwin, London, 1972, 200 sider. Forfatteren karakteriserer en række af de beslutninger, vi arbejder med som: beskrivende beslutninger, forklarende beslutninger, prædiktive beslutninger, vurderende beslutninger og normative beslutninger. Han argumenterer for disse klassificeringer og gennemdiskuterer de metoder, der kan skaffe materiale til disse beslutninger samt de modeller, som beslutningerne baserer sig på. Det er en bog, der ligger indenfor den metodelære, der atter danner basen for den operative beslutningsteori, der har givet sig så mange praktiske udslag. Det er en fremstilling for studenten.

Danmarks Erhvervsfond, *Effektiv indkøbsorganisation*, 109 sider, i kommission hos Høst & Søn, København, 1973.

Tvede A/S Rationalisering har for Danmarks Erhvervsfond foretaget en undersøgelse af, hvorledes indkøbsfunktionen kan rationaliseres. Hovedresultatet er, at ved at tænke sig lidt bedre om, skulle man normalt kunne spare imellem 30 og 40 %. Midlerne er en normal behandling af indkøbsrutinen ved hjælp af de i den sidste snes år udviklede operationsanalytiske lager- og indkøbsmodeller. Bogen fremstiller forsyningsøkonomi, råvareforsyning, forsyning med forbrugs- og vedligeholdelsesmaterialer og endelig indkøbsorganisation. Det er en uhyre instruktiv og let tilgængelig fremstilling, som fortjener stor udbredelse og indgående studium.

Jørgen Waarst, *Internt regnskabsvæsen*, 3. udgave, Udgivervirksomheden, København, 1972. Denne 3. udgave af *Internt regnskabsvæsen* anvendes på specialskolerne og indeholder kalkulationsproblematik, budgettering og kort-periodisk resultatberegning og kontrol.

Sven-Erik Johansson, *Ökonomiska bedömningar av företag och investeringar*, Almqvist & Wicksell, Stockholm, 1973. Bohlins Revisionsbyrå AB. har i anledning af sit 50 års jubilæum udsendt professor Sven-Erik Johanssons foredrag og afhandlinger indenfor området »redovisning/finansiering« fra den sidste halve sens år. Samlingen er klassificeret i problemer vedrørende værdifastsættelse, rentabilitetsmåling, skatternes rolle ved investeringsbedømmelser, bedømmelse af en virksomheds lånekapacitet, resultatopgørelse og, endelig koncernregnskaber. Det er en smuk og instruktiv samling.

Institut for virksomhedsledelse ved Aarhus Universitet har redigeret af A. Geel Andersen via Akademisk Boghandel i Århus udsendt *Fem faglige bidrag*, 1973. Det drejer sig om planlægningsproblematik, om trivsels- og produktionsfaktor og endelig en analyse af forskellige cost-benefit modeller. Der er tale om et initiativ til at å jourføre omverdenen med, hvad der produceres af forskning ved instituttet.

D. E. James and C. D. Throsby, *Introduction to quantitative methods in Economics*, Wiley, London, 1973, 335 sider.

Forfatterne er australske universitetslærere, som har påtaget sig den opgave at introducere økonomistuderende til den klassiske nødvendige matematik. Det drejer sig om simple funktioner, differentialregning, funktion af flere variable, lineære økonomiske modeller og matrix algebra, samt elementære økonometriske metoder.

De matematiske modeller er hele tiden illustreret med økonomiske eksempler, hvis operationalitet dog er af meget svingende karat. Det er et oplæg, der svarer til Handelshøjskolens undervisning i matematik for ca. 15 år siden, og det er ganske opløftende at ihukomme, hvor gruelig meget ondt man skal igennem, før man kan få lov til at beté sig fornuftigt.

Robert S. Garfinkel and George L. Nemhauser, *Integer programming*, Wiley, London, 1972, 427 sider.

Modeller for heltalsprogrammering har udviklet sig stærkt i de sidste 20 år. Dette gælder såvel teoridannelserne som anvendelser af disse.

I nærværende bog giver forfatterne en å jourført fremstilling af heltalsprogrammeringens teknikker og giver en række eksempler på disses anvendelse.

Efter en introduktion og en gennemgang af lineær programmering gives der en egentlig indførelse i heltalsprogrammeringens problematik. Denne efterfølges af 6 kapitler, der hver behandler en særlig løsningsmetodik i relation til heltalsprogrammeringen: enumerationsmetoder, cutting plane metoder, knapsack-problemet, heltalsprogrammering ved topologiske metoder og visse mængdelære problemstillinger, approximative metoder og endelig heltals ikke-lineær programmering. Fremstillingen afsluttes med en del beregningserfaringer.

Det er fortrinsvis en matematisk præget fremstilling, der lægger vægt på at bevise de forskellige fremgangsmåders logiske konsistens, og det er således en lærebog for lidt mere avancerede kurser i programmeringsteknik.

Benjamin Avi-Itzhak, ed., *Developments in Operations Research*, Gordon and Breach, London, 1971.

Dette er volume II af en serie operationsanalyse-skrifter udgivet af den israelske og amerikanske organisation for operationsanalyse.

Det drejer sig her om en række indlæg på en konference afholdt i 1970 i Israel, og indholdet afspejler den høje standard, som man har bragt operationelle kvantitative metoder frem til i Israel.

Mest interessant er vel en række anvendelser af optimeringsmetoder, herunder en model til optimering af økonomiske målsætninger på decentraliseret basis og en række studier indenfor offentlig servicevirksomhed, herunder undervisning, medicinske diagnoser, blodbanksystemer og postgang. Der er også refereret 2 militære anvendelser af klassisk operationsanalyse.

Som helhed kan det vel siges, at fremstillingen mere har lokal interesse, idet den må opfattes som en slags informationsudveksling blandt israelere engageret i operationsanalyse. På den anden side synes bogen at give et godt indblik i hvad der rører sig i Israel og kan ud fra denne synsvinkel anskues som en introduktion til anvendt operationsanalyse i dette særprægede samfund.

Universitetsforlaget i Oslo har udsendt anden udgave af Erling Sverdrup's bog *Lov og Tilfældighed* med undertitlen Den praktiske statistiks metode og teknik. Der er tale om en à jour-ført udgave, hvor man dels har rettet en del skævheder, og dels indbygget erfaringerne fra de første års anvendelse af fremstillingen som lærebog.

Harry C. Andrews, *Introduction to Mathematical Techniques in Pattern Recognition*, Wiley, London, 1972, 5 £. Det drejer sig her om et forsøg på at lave en kort fremstilling af den matematiske teori for genkendelse og indlæring. Bogens mest signifikante afsnit er formentlig kap. 6 om sequential learning, men ellers kan fremstillingen formentlig forbigås i nogenlunde stilhed, idet man noterer, at der synes at være et stykke vej tilbage, før dette område er gjort egentlig operationelt anvendeligt i praktisk problemløsning.

Afslutningsvis skal der som kuriosum nævnes et par fremstillinger, der tangerer virksomhedens organisation. Den første er Björn Sjövall, *Konfrontationspraktikum*, Beckmans, Stockholm, 1973, 132 s.

Det er forfatterens formål at konfrontere den del af psykologien, man normalt anvender indenfor spektret virksomhedsledelse, med sig selv ved at stille en række alternative muligheder op for helt andre syn på den veletablerede psykologis basis og resultater.

Forfatteren har versificerede tegninger bogen igennem fra A til Å, idet han har været så original at opdele emnerne, således at de så nogenlunde passer til en række bogstavrim. For at citere det sidste:

»Å! Så viis du blev min vän.

Knapt jeg kender dig igen.«

Der skal ikke gås i detaljer med de mange stød, forfatteren sætter ind mod vor gængse opfattelse af det psykologiske verdensbillede. Men han lader f. eks. et par kinesiske psykologer spørge, om ikke hele vort psykologiske verdensbillede er klassebetinget, han spørger om ikke kvindens forsøg på at ændre kønsrollerne, faktisk har ændret hendes kønsrolle, og han spørger til eksempel videre, om ikke det er igennem Yoga man opnår en helhedsforståelse af sig selv og universet.

I første omgang virker konfrontationerne som det rene vrøvl, men da man er opdraget til at spørge hvorfor er vrøvlet vrøvl, bliver man automatisk ledet ind på den vurderende eftertanke, forfatteren formentlig tilstræber, nemlig en stillingtagen til hvorfor man vurderer den kanoniserede form for psykologi højere end den ikke-kanoniserede.

George T. Vardaman & Patricia Black Vardaman, *Communication in Modern Organizations*, Wiley, London, 1973, 516 sider, 5£. Som titlen siger, fokuserer bogen på kommunikation, og det, det drejer sig om, er at

man forsøger at kommunikere rigtigt, når man som privatperson optræder som organizational man. Det betyder, at nogle budskaber skal telefoneres, andre skrives og atter andre kommunikeres i møder. Bogen er en detaljeret fremstilling af, hvorledes forskellige kommunikationer bør foretages effektivt.

Makro-økonomisk litteratur

Bodil Nyboe Andersen, *Udenrigsøkonomi*, Akademisk Forlag, 1973, 84 sider. København. Kr. 16,30 excl. moms.

Göran Arvidsson, *Internal Transfer Negotiations. Eight Experiments*, EFI. Stockholm, 1973, 191 sider.

Morten Balling, *National Pengepolitik i en International Økonomi*, Den Danske Provinsbank A/S (udg.), 624 sider.

Marvin J. Cetron, Bodo Bartocha, ed., *Technology Assesment in a Dynamic Environment*, Gordon and Breach. London, 1973, 1036 sider.

P. Sloth Carlsen og O. K. Geil, *Materialeorienterede timeprogrammer for undervisningen i Erhvervs- og Samfundsbeskrivelse*, Akademisk Forlag, København, 1973, 343 sider. Kr. 59,50.

Nils Groes, *Finansieringsmønstre i Industrien*, Akademisk Forlag. København, 1973, 289 sider. Kr. 48,00.

Tormod Hermansen, *Mikro-økonomisk teori*, En elementær innføring, Universitetsforlaget. Oslo, 1973, 383 sider. N.kr. 69,00.

Robert W. Grubbström, *Economic Decisions in Space and Time*, BAS. Linköping, 1973, 379 sider. (Dr.afhandling).

Steen Leth Jeppesen, *Økonomisk Politik*, G. E. C. Gad. København, 1973, 125 sider. Kr. 48,30.

Jan Hjarnø, Torben Lundbæk, Sven Skovmand, (red.), *Fremmedarbejderpolitik*, Mellempolitik Samvirke, 267 sider. Kr. 17,25.

Charles P. Kindleberger, *International Economics*, Richard D. Irwin, Inc. Homewood, Illinois, 1973, 526 sider. \$ 11,50.

Frederick T. Knickerbocker, *Oligopolistic Reaction and Multinational Enterprise*, Harvard Business School. Boston, Mass., 1973, 236 sider. \$ 8.-.

Niels Chr. Knudsen, *Production and Cost Models of a Multi-Product Firm*, A Mathematical Programming Approach, Odense University Press, 1973, 390 sider (Dr.afhandling).

Rudolf Maleri, *Grundzüge der Dienstleistungsproduktion*, Heidelberger Taschen-Bücher. Springer-Verlag. Berlin, Heidelberg, New York, 1973, 162 sider, DM 12,80.

R. Richter, U. Schlieper, W. Friedmann, *Makroökonomik, Eine Einführung*, Springer-Verlag. Berlin, 1973, 653 sider.

Harald R. Martinsen og Chr. Estrup, *Fremmedarbejdere som faktor i dansk økonomi*, En cost-benefit analyse, MANAGEMENT, Teknisk Forlag. København, 1973, 47 sider.

Paul Streeten, *The Frontiers of Development Studies*, Macmillan. London, 1972, 498 sider. £ 7,50.

Peter Söderbaum, *Positionsanalys vid beslutsfattande och planering*, Ekonomisk analys på tvärvetenskaplig grund, Esselte Studium. Stockholm, 1973, 345 sider.

Lars Vinell, *Business cycles and steel markets*, Beckmans. Vällingby, 1973, 376 sider. Sv.kr. 105,-.

Louis T. Wells, Jr., Ed., *The Product Life Cycle and International Trade*, Harvard Business Scholl. Boston, Mass., 259 sider, \$ 3.00.

Paul Zarembka, *Toward a Theory of Economic Development*, Holden-Day, Inc., San Francisco, 1972, 248 sider. \$ 12,95.

Managementlitteratur

Job Argenti, *Systematic Corporate Planning*, Thomas Nielson & Sons. London, 1974.

Vi har på dansk stadigvæk ikke nogen gløse for det engelske »corporate planning«. Men meningen er nærmest totalplanlægning eller helhedsplanlægning.

Argenti, der har et par andre bøger på bagen, er ophavsmand til det engelske selskab for langtidsplanlægning og er i øvrigt konsulent af erhverv. Dene baggrund og disse interesser præger naturligvis bogen som kan sikkes at være en arbejdende praktikers systematisering af sine erfaringer.

Del I beskæftiger sig med de grundlæggende begrebsdannelser og deres operationelle udformning. Det drejer sig om fremstillingen af en strategisk målsætning og en til denne målsætning svarende intern organisatorisk struktur. Videre hvorledes man har praktiske erfaringer for selve organiseringen af planlægningsvirksomhed og navnlig strategisk planlægningsvirksomhed i engelske virksomheder. Denne del af fremstillingen er efter nærværende anmelders opfattelse lovlig abstrakt, næsten lærebogsagtig og man kvier sig ved at tro, at det er en arbejdende praktiker, der fremstiller disse ting.

Anden del, som går mere ind på konkrete teknikker er noget mere konkret, men stadigvæk mere kvantitativt prægede og lidt for omstændelige for ikke at sige upraktiske.

På den anden side har forfatteren masser af praktiske eksempler på metodernes anvendelse, så man må bøje sig for, at han selv kan anvende dem. Bogen afspejler vel nærmest, at teorien og praksis omkring helhedsplanlægning er placeret i et vadested, hvor man ikke har fundet en egentlig platform.

Dette synspunkt afspejles også i David Hussey's store bog *Corporate Planning, Theory and Practice*, Pergamon Press, Oxford, 1974.

Forfatteren har opdelt sit stof i fem hovedafsnit: Begrebsdannelse og behov, den skiftende omverden, opstilling og udformning af en strategi, herpå opbyggede egentlige planer samt inplementering af planlægningsmetodik og planlægningsaktivitet i organisationen som helhed.

Generelt kan det siges, at forfatteren – som har en lang praktisk baggrund bag sig, og som i øjeblikket kører planlægningsaktiviteten hos Otis – nedskriver stort set hvad man ved om strategisk planlægnings aktivitet. Og man ved en del. Men det, der mangler, er stadig en teori for strategisk virksomhed som lader sig koble sammen med et større teoretisk skelet for virksomhedsledelse som helhed. Det er derfor vanskeligt at skabe nogen egentlig ny information baseret selv på de 399 sider som Hussey har ladet trykke.

Totalplanlægningen står stadigvæk midt i vadestedet.

Patric E. Connor, Theo Haimann og Milliard G. Scott, *Dimensions in Modern Management*, Houghton Mifflin, Boston, 1974.

Efter disse forfatteres opfattelse er der seks hoveddimensioner i moderne ledelse: Systemtankegang, planlægning, organisering, stabsarbejde og kon-

trol (omkostnings- og budgetkontrol). De har redigeret ikke mindre end 67 mere eller mindre kendte indlæg ud på disse seks dimensioner. Det betyder, at man i denne fremstilling her har et råmateriale til en slags statusopgørelse, i hvert fald hvad amerikansk moderne management angår. Bogens relevans for danske og skandinaviske forhold er nok diskutabel.

Dette kan man ikke sige om Lennart Rolin, ed., *Ledarutveckling, organisationsutveckling genom ledarutbildning*, Glerups OU-serie, Lund, 1974. Lennart Rolin er en afbalanceret mester i fægtekunsten og hans hurtige øje og skarpe analytiske evner bringer den ene velredigerede svenske bog på markedet efter den anden. I dette tilfælde har man satset på lederudvikling, som jo i sig selv er et vældigt omdiskuteret begreb.

De erfaringer, man har gjort i Sverige, er her stort set samlet dels i selvstændige bidrag af Rolin og dels af ni andre indsigtfulde svenske forfattere.

Hovedspørgsmålet er, om man kan drive organisationsudvikling gennem egentlig lederudvikling og man kan her pege på lederrollens ændring fra at være noget specifikt til en rolle som vi alle spiller nu og da.

Bent-Olov Bystrøm har et indlæg om lederudvikling i mindre og middelstore virksomheder baseret på Umeå-traditionen og Ingmar Asplund har et afsnit om lederudvikling i en international koncern, Arne Rytberg og Allan Sten har et indlæg om arbejdslederuddannelse og arbejdslederudvikling.

Hertil kommer oversigter over lederuddannelsen i Norden og internationale aspekter af lederudviklingen samt en del cases og specielle lederudviklingsprogrammer.

På spørgsmålet om man behøver en eksplicit lederuddannelse svarer Lennart Rolin selv, at selv om mange ledere klarer sig godt uden uddannelse og klarer sig godt i visse situationer så tyder meget på, at individets evne til at agere effektivt i forskellige situationer er en kombination af tilpasning og udvikling og dette sidste kan netop rendyrkes i en egentlig eksplicit lederuddannelse.

Der foreligger altså ikke indicier på, at man skal stoppe lederuddannelse af principiel natur, selv i en tid hvor det påstås, at interessen for lederkurser indskrænker sig til at lære nogle kontante teknikker, der kan klare dagen og vejen.

man forsøger at kommunikere rigtigt, når man som privatperson optræder som organizational man. Det betyder, at nogle budskaber skal telefoneres, andre skrives og atter andre kommunikeres i møder. Bogen er en detaljeret fremstilling af, hvorledes forskellige kommunikationer bør foretages effektivt.

Makro-økonomisk litteratur

Bodil Nyboe Andersen, *Udenrigsøkonomi*, Akademisk Forlag, 1973, 84 sider. København. Kr. 16,30 excl. moms.

Göran Arvidsson, *Internal Transfer Negotiations. Eight Experiments*, EFI. Stockholm, 1973, 191 sider.

Morten Balling, *National Pengepolitik i en International Økonomi*, Den Danske Provinsbank A/S (udg.), 624 sider.

Marvin J. Cetron, Bodo Bartocha, ed., *Technology Assesment in a Dynamic Environment*, Gordon and Breach. London, 1973, 1036 sider.

P. Sloth Carlsen og O. K. Geil, *Materialeorienterede timeprogrammer for undervisningen i Erhvervs- og Samfundsbeskrivelse*, Akademisk Forlag, København, 1973, 343 sider. Kr. 59,50.

Nils Groes, *Finansieringsmønstre i Industrien*, Akademisk Forlag. København, 1973, 289 sider. Kr. 48,00.

Tormod Hermansen, *Mikro-økonomisk teori*, En elementær innføring, Universitetsforlaget. Oslo, 1973, 383 sider. N.kr. 69,00.

Robert W. Grubbström, *Economic Decisions in Space and Time*, BAS. Linköping, 1973, 379 sider. (Dr.afhandling).

Steen Leth Jeppesen, *Økonomisk Politik*, G. E. C. Gad. København, 1973, 125 sider. Kr. 48,30.

Jan Hjarnø, Torben Lundbæk, Sven Skovmand, (red.), *Fremmedarbejderpolitik*, Mellempolitik Samvirke, 267 sider. Kr. 17,25.

Charles P. Kindleberger, *International Economics*, Richard D. Irwin, Inc. Homewood, Illinois, 1973, 526 sider. \$ 11,50.

Frederick T. Knickerbocker, *Oligopolistic Reaction and Multinational Enterprise*, Harvard Business School. Boston, Mass., 1973, 236 sider. \$ 8.-.

Niels Chr. Knudsen, *Production and Cost Models of a Multi-Product Firm*, A Mathematical Programming Approach, Odense University Press, 1973, 390 sider (Dr.afhandling).

Rudolf Maleri, *Grundzüge der Dienstleistungsproduktion*, Heidelberger Taschen-Bücher. Springer-Verlag. Berlin, Heidelberg, New York, 1973, 162 sider, DM 12,80.

R. Richter, U. Schlieper, W. Friedmann, *Makroökonomik, Eine Einführung*, Springer-Verlag. Berlin, 1973, 653 sider.

Harald R. Martinsen og Chr. Estrup, *Fremmedarbejdere som faktor i dansk økonomi*, En cost-benefit analyse, MANAGEMENT, Teknisk Forlag. København, 1973, 47 sider.

Paul Streeten, *The Frontiers of Development Studies*, Macmillan. London, 1972, 498 sider. £ 7,50.

Peter Söderbaum, *Positionsanalys vid beslutsfattande och planering*, Ekonomisk analys på tvärvetenskaplig grund, Esselte Studium. Stockholm, 1973, 345 sider.

Lars Vinell, *Business cycles and steel markets*, Beckmans. Vällingby, 1973, 376 sider. Sv.kr. 105,-.

Louis T. Wells, Jr., Ed., *The Product Life Cycle and International Trade*, Harvard Business Scholl. Boston, Mass., 259 sider, \$ 3.00.

Paul Zarembka, *Toward a Theory of Economic Development*, Holden-Day, Inc., San Francisco, 1972, 248 sider. \$ 12,95.

Managementlitteratur

Job Argenti, *Systematic Corporate Planning*, Thomas Nielson & Sons. London, 1974.

Vi har på dansk stadigvæk ikke nogen gløse for det engelske »corporate planning«. Men meningen er nærmest totalplanlægning eller helhedsplanlægning.

Argenti, der har et par andre bøger på bagen, er ophavsmand til det engelske selskab for langtidsplanlægning og er i øvrigt konsulent af erhverv. Dene baggrund og disse interesser præger naturligvis bogen som kan sikkes at være en arbejdende praktikers systematisering af sine erfaringer.